

Τα περισσότερα νομίσματα είχαν διπλή όψη

«Ηλέκτρα και Ορέστης. Μια Δίκη». Μια διασκευή του Hanan Snir βασισμένη στον Ευριπίδη, Σοφοκλή και Αισχύλο. Μετάφραση: Βάιος Λιαπής. Διασκευή/Σκηνοθεσία: Hanan Snir. Σκηνικά/Κοστούμια: Δημήτρης Ζαβρός. Χορογραφία: Φώτης Νικολάου. Σχεδιασμός Φωτισμών: Γιώργος Κουκουμάς. Μουσικοί: Άλκης Αγαθοκλέους, Κορίνα Βασιλείου, Πέτρος Πωρκάτζης, Ευριπίδης Δίκαιος, Valter Topalov.

Νόνα Μολέσκη

nona.moleski
@philelefttheros.com

Είναι θράσος να γράφω για την τόσο...

πολυσιδή (ήδη δυσκολεύτηκα με την επιλογή του πρώτου επιθέτου) παράσταση αμέσως την επομένη το πρωί. Ήταν πολλά που προτάθηκαν στο πακέτο αυτής της παραγωγής, ως θέαμα, ως θέμα, ως θέση. Πολλά που χρειάζονται χρόνο να αφομοιωθούν και να αξιολογηθούν σε μια επαρκή ανάλυση της παραγωγής, η οποία έχει την τόλμη να αποτελεί, πρωτ' απ' όλα, μια ουσιαστικά νέα κειμενική σύνθεση, προερχόμενη από τρεις αυτάρκειες αισθητικές και φιλοσοφικές πηγές, όπως είναι τα κείμενα του Ευριπίδη, του Σοφοκλή και του Αισχύλου. Αποτολμώντας για τις ανάγκες της στήλης μια «άγουρη» αντίδραση, αισθάνομαι ότι το πιο δύσκολο θα ήταν να διαχωρίσω με τρόπο απλοϊκό τα «θετικά» και «αρνητικά» της παραγωγής του ΘΟΚ «Ηλέκτρα και Ορέστης. Μια δίκη», καθώς τα περισσότερα νομίσματα είχαν διπλή όψη. Θα πρέπει να παρατείνω την εισαγωγή μου με την κοινή για πολλούς Κύπριους θεατές ανάμνηση για τη θαυμάσια «Αντιγόνη» του Ισραηλινού σκηνοθέτη Hanan Snir πριν από μερικά καλοκαίρια στο Φεστιβάλ Αρχαίου Ελληνικού Δράματος, παράσταση που οδήγησε ουσιαστικά στην τωρινή του συνεργασία με τον ΘΟΚ. Στις προσδοκίες όλων όσοι είδαν εκείνη τη δουλειά του Snir ο πήχης βρισκόταν πολύ ψηλά, επειδή ο σκηνοθέτης είχε πείσει για τον τρόπο με τον οποίο έκανε χρήσιμο (με την ευρεία έννοια) για τον σημερινό θεατή το αρχαίο κείμενο, για τη δικαιολογημένη φόρμουλα εκσυγχρονισμού της φόρμας, για την πλήρη υποκριτική αξιοποίηση του λόγου.

Αυτό που είναι ξεκάθαρο στην παραγωγή του ΘΟΚ είναι η ανάγκη που ώθησε τον σκηνοθέτη να επιλέξει τον συγκεκριμένο μυθολογικό κύκλο. Τον

ενδιαφέρει πρωτίστως η απόλυτη ασυμβατότητα των δύο απόψεων για το «Τις πταίει;» του μύθου, η μετωπική σύγκρουση των υποστηρικτών του δίκαιου της συζυγοκτονίας Κλυταιμνήστρας με τους υποστηρικτές του δίκαιου του μητροκτόνου Ορέστη. Τον ενδιαφέρει η ακατάλυτη από τον χρόνο άρνηση της αποδοχής της αλήθειας του άλλου, τον ενδιαφέρει η αιώνια επιλογή των άδικων μέσων για την υποστήριξη των αντίθετων «δικαιων». Γι' αυτό και επιλέγει ως κυρίαρχουσα φόρμα τη δίκη όπου οι προηγούμενες δράσεις παρουσιάζονται σε μορφή μαρτυριών σε μια τολμηρή φορμαλιστική αναδόμηση του υλικού. Οι Ερινύες μεταμορφώνονται σε Μαύρες Χήρες του Τζιχάντ, ο αντίπαλός τους ο Απόλλων (Γιώργος Μουαϊμης) παρουσιάζεται ως φονταμενταλιστής ιερέας μιας «αντίπαλης» θρησκείας. Η ώθηση από τον δικό του εθνικό, ιστορικό, πολιτικό και γεωγραφικό χώρο λειτουργεί για τον σκηνοθέτη ως προσπάθεια, ως αποστολή, ως καθήκον να αντλήσει ελπιδοφόρες απαντήσεις, κυρίως, από τις «Ευμενίδες». Όμως η επιβαλλόμενη με έμφαση (και όχι διακριτικότερα υποβαλλόμενη, όπως θα ήταν κατ' εμένα πιο αποτε-

λεσματικό) «δικαστική απόφαση» της Αθηνάς (Στέλα Φυρογένη) δίνει ένα ουτοπικό και θεατρικά πιο αδύναμο από την υπόλοιπη παράσταση φινάλε. Η επιλογή των «ενόρκων» από το κοινό μου φάνηκε θεατρικά αχρείαση.

Το αναμφίβολα δυνατό στοιχείο της παράστασης είναι ο χορός των γυναικών. Χρωματισμένες μ' ένα εθνικά μη διευκρινισμένο, αλλά έντονα «ντόπιο» χρώμα, με μη διευκρινισμένες, αλλά πολύ γυναικείες ασχολίες, κλεισμένες μέσα στα φρουρούμενα τείχη με συρματοπλέγματα (τα σκηνικά των Μελίτα Κούτα και Χάρη Καυκαρίδη), οι γυναίκες εξέφραζαν συμπόνια, λύπη, οργή, φόβο, ζωγόνο δύναμη. Οι πρόσφατα απολυθείσες και προσληφθείσες ηθοποιοί του χορού, τόσο καλές στην κίνηση (χορογραφία του Φώτη Νικολάου) και στο τραγούδι (μουσική Δημήτρη Ζαβρού), αποσπούσαν την προσοχή των θεατών, αλλά και του ίδιου του σκηνοθέτη, μου φαίνεται, από το concept της δίκης. Αν γυρίσουμε και αυτό το νόμισμα από την άλλη του όψη, θα πρέπει να σημειώσουμε ότι το θέαμα και το μουσικό άκουσμα αυτονομούνταν από το νόημα του λόγου των χορικών.

Ο σκηνοθέτης παίζει με την ένταση, ενδυναμώνοντας και αποδυναμώνοντας την τραγικότητα του δρωμένου. Όταν στο σύνθετο κείμενο υπερισχύει ο Ευριπίδης, ο Snir ενεργοποιεί τον φορέα του κωμικού στοιχείου στην παράσταση, τον Ανδρέα Τσουρή στον ρόλο του Χωρικού. Η Αννίτα Σαντοριναίου με μαστοριά συνθέτει μια οργανική μορφή της Κλυταιμνήστρας, έτσι ώστε οι ραφές μεταξύ του σοφόκλειου και ευριπίδειου κειμένου. Αυτό όμως δύσκολα μπορεί να επιτευχθεί στις μορφές της Ηλέκτρας και του Ορέστη, όπου το κειμενικό υλικό αντιστέκεται σε ενοποίηση, γι' αυτό ο σκηνοθέτης και οι πρωταγωνιστές του, η Λέα Μαλένη και ο Νεκτάριος Θεοδώρου, αναγκάζονται να προβούν σε μια γενίκευση, να παραβλέψουν την εσωτερική διαφορετικότητα των συρραμμένων τους ρόλων που επιβάλλει ο διαφορετικός προέλευσης λόγος, και να την καλύψουν με υποκριτική ένταση.